

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2030

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Reparacije in kratkoročni krediti

Lavalu se je v Washingtonu posrečilo spraviti vprašanje reparacij v star tir, ki jim je bil za-
črtan v takozvanem Youngovem načrtu. Hoover se
je obvezal, da ne bo motil za delj časa evropskega
ozračja s svojimi pobudami in je dal zaenkrat
Franciji svobodne roke v zadevi reparacij in vpra-
šanja podaljšanja kratkoročnih kreditov Nemčiji.
Nemška vlada mora torej računati s suhim dej-
stvom, da po preteku Hooverjevega moratorija, s
katerim je bilo ukinjeno plačevanje vojne odškod-
nine, stopi v veljavo Youngov načrt.

Če so kazali komentariji francoskega tiska
tako po Lavalovem povratku, da je Francija volja-
na popustiti tudi glede Youngovega načrta, niso
nič manj značilna izjavljanja oficijelnega »Tempsa«,
ki odločno trdi, da ne bo Francija žrtvovala Young-
ovega načrta in svojih pravic do reparacij. Franco-
zi so pripravljeno dati Nemcem nove, morda
tudi bistvene koncesije, toda pogajanja se morajo
vršiti v določenem okvirju; to podlago more tvor-
iti le Youngov načrt. Francija pač ne more do-
voliti, da se tako važen mednarodni dogovor,
kakor je Youngov načrt, ki je bil sprejet v Haagu
januarja 1930 po tolikšnih protestih od strani
francoskih narodnih krogov in je prinesel Nem-
cem v primeri z Dawesovim načrtom velike kon-
cesije, zopet razveljavi in raztrga kakor kos pa-
pirja. Zabeležiti je treba »Tempse« poudarek,
da se mora reparacijsko vprašanje rešiti v duhu Young-
ovega načrta in sporazumno z vsemi prizade-
timi državami. Pri reševanju vprašanja, ki tako
živo reže v njihove finance, hočejo sodelovati vse
prizadete države, umevno da tudi naša, da se
zavarujejo pred takšnimi presenečenji kakor je
bil Hooverjev načrt, ki je povzročil tolikšno zmedo
v gospodarstvu manjših držav.

Tudi v smislu Youngovega načrta Nemčija
lahko doseže odlog plačila reparacij, toda samo
plačila tako zvanih odložljivih anuitet. Youngov
načrt namreč razlikuje neodložljive (zavarovane)
letne obroke v skupnem znesku 660 milij. mark,
ki jih mora Nemčija na vsak način plačati, in od-
ložljive (nezavarovane) letne obroke 1101,9 milij.
mark. Ako hoče Nemčija doseči odlog plačila od-
ložljivih anuitet, mora javiti Banki za mednarodna
izplačila v Baslu, da ji položaj marke in nem-
škega gospodarstva ne dovoljuje, da plača od-
ložljive anuitete, in sicer v tuji valuti. V tem pri-
meru se sestane posebni odbor pri Banki za med-
narodna izplačila, da temeljito preišče položaj v
Nemčiji glede na obveze Youngovega načrta. Za-
nimivo je, da ni hotela Nemčija vložiti takšne
priloge pri Banki za mednarodna izplačila niti to
poletje, ko ji je grozil finančni polom, in to iz
enostavnega razloga, ker ni marala pred svetom
priznati šibkosti svojega gospodarstva in razbur-
jati inozemske kapitaliste, ki so naložili v Nemčiji
svoj denar. Ljubša ji je bila Hooverjeva akcija za
moratorij, s katerim je Amerika postavila Evropo
pred dovršeno dejstvo. Nasprotno vztraja Francija
danes na tem, da stori Nemčija vse korake, ki jih
predpisuje Youngov načrt.

Odlog plačila odložljivih anuitet, kakor ga
predvideva Youngov načrt, končno Nemčiji tudi
ne koristi mnogo. V tem primeru mora nemška
vlada kljub odlogu izvršiti plačilo obroka, in sicer
Banki za mednarodna izplačila; olajšava obstoji
samo v tem, da se plačilo ne izvrši v tuji valuti,
katere nabava bi marki lahko škodovala, temveč
v nemških markah. Odlog sme trajati kvečjemu
dve leti; banka vrne Nemčiji denar, ko ta izvrši
plačilo v tuji valuti.

Nemci polagajo pred svetom na reparacije tak-
ko veliko važnost predvsem, ker je to političen
dolž, ki ga eni strani občutijo kot nezasluženo po-
nižanje in ki je glede na politične koncesije, ki bi
jih oni lahko dali n. pr. Franciji, silno prožen; z
večnim tamenjem se bo dal še bolj znižati. Ker bi
ga morali odplačevati še 59 let, je zanje v skup-
nem znesku res veliko breme; toda upnikom prav
malo ostane od teh inkasov, ker grede nemške
milijarde le skozi njihove roke v Ameriko. Tre-
nutno pa niso reparacije za nemško gospodarstvo
tolikšnega pomena, kakor Nemci splošno to prika-
zujejo. Z mnogo večjo težo pritiskajo na nemško
gospodarstvo nepolitični, to je dolgovni trgovskega
značaja v inozemstvu. Vprašanje kratkoročnih kre-
ditov je danes mnogo bolj pekoče kakor vpra-
šanje reparacij.

V času od leta 1924. do 1930. se je Nemčija
zadlužila v inozemstvu za 25,5 milijard mark in je
odbijala njene naložbe v inozemstvu, se je njen
zunanji dolg še vedno povečal za 18,2 milijarde.
Ako temu znesku prištejemo še 3 milijarde mark,
ki predstavljajo zaslužke nemške mornarice v ino-
zemstvu in troške inozemcev v Nemčiji, pridemo
do vsote 21,2 milijarde, ki je bila nemškemu go-
spodarstvu na razpolago za poravnavo terjatev ino-
zemstva. Od tega denarja je Nemčija plačala v tem
času na račun pasivnosti trgovinske bilance — ki
je danes aktivna! — 6,3 milijarde, za obresti trgo-
vskih dolgov 2,5 milijarde, za vojno odškodnino 10,3
milijarde, in 2,1 milijarde za nabavo zlata za držav-
no banko. To so ugotovitve mednarodnega fi-
nančnega odbora, ki je zasedal avgusta v Baslu,
da bi proučil vprašanje kratkoročnih kreditov v
Nemčiji. Trditve, da se Nemčija zadolžuje v ino-
zemstvu samo zato, da lahko plačuje reparacije,
očitno ne drži.

Inozemski kratkoročni krediti znašajo danes v
Nemčiji po navedbi nemškega tiska 11,5 milijarde.
V odstotkih so dale tuje države (zasebniki): Zdru-
žene države 37,1%, Anglija 20,4%, Švica 9,7%,
Holandska 6,5%, Francija 2,2%, Švedija in ostale
države 10,2%. Na nemške občine odpade okoli
1 milijarda, ostali denar povečini na banke. Okoli
4 milijarde kreditov je neodložljivih, glede ostalih

Japonska okupirala Mandžurijo do meje ruske interesne sfere

Japonska se ne pokori sklepu Društva narodov!

London, 5. nov. Čim bolj se bliža datum 16.
novembra, ko se ima zopet sestati Svet Društva
narodov, da vnovič pretresa kitajsko-japonski spor,
tembolj narašča bojazen diplomatskega sveta, da
se ne bi pomirjevalna akcija Društva narodov de-
finitivno ponesrečila.

Znano je, da bi morala Japonska v smislu
tozadavnega sklepa Društva narodov do 16. nov.
odpoklicati svoje čete, ki operirajo izven japonske
pogodbene zaščitne cone na južno-mandžurski že-
lezniški progi in so se v borbi zoper kitajske ro-
parje — kakor predstavljajo to reč v Tokiju —
že opasno približale vzhodno-kitajski železnici, ki
deli južno Mandžurijo od severne, kjer je intere-
sirana Rusija. Japonska pa slej ko prej vztraja na
stališču, da teh čet zaradi miru in redca nika-
kor ne more odpoklicati, dokler Kitajska formal-
no-pravno ne prizna in potrdi privilegiranega
položaja Japonske v Mandžuriji. Briand je sicer
kot predsednik Sveta Društva narodov Japonsko
vključno pozval, naj do 16. t. m. v smislu Pakta ter
v smislu Pariške pogodbe evakuira svobodno
mandžursko cono, ki je pod nesporno suvereniteto
Kitaja, toda japonska vlada je odgovorila 3. t. m.
na ta poziv popolnoma negativno.

Spretna poteza japonske diplomacije

Javnost se sprašuje, čemu neki Japonska
trdovratno vztraja na svojem nepomirljivem sta-
lišču, ko so se operacije japonske ekspedicijske
armade razširile v zadnjem času preko rek Sun-
gari in Nonni na cono vzhodno-kitajske železnice,
kar pomeni očitno izzivanje spora z Rusijo, ki se-
verno Mandžurijo smatra za svojo interesno sfero.
Ker so namreč Sovjeti zoper to prodiranje pro-
testirali, je jasno, da med Japonsko in Rusijo ne ob-
stoja noben tajni pakt glede razdelitve Mandžurije.
Zato je tembolj nerazumljivo, da se japonsko
armadno poveljstvo ni pomišljalo prekoračiti meje
japonske in ruske interesne sfere.

Ta uganka se je razrešila te dni in sicer po
pisanju oficijelnega organa sovjetov, »Izvestije«,
ki napadajo francosko diplomacijo, češ da Francija
na tihem podpira japonsko okupacijo Mandžurije,
medtem ko njen zunanji minister Briand igra v
Svetu Društva narodov angela miru, ki Japonsko
grčeče svari pred vojsko. Prodirljivo proti progi
vzhodnokitajske železnice — tako piše glasilo so-
vjetske vlade — so Japonci namenoma izzvali vzne-
mirjenje Sovjetov, zato da vržejo v svet podlo iz-
mišljotino o tajnem paktu med Rusijo in Kitajem
in tako naštevajo zapadne evropske velesile proti
nekemu dozdernemu boljševiškem imperializmu.
Obenem pa japonska vojaška stranka vara svet z
nekako nevarnostjo kitajskih roparjev, ki naj
opravičujejo okupacijo cele Mandžurije in pa Mon-
golije, v katero hočejo Japonci vdreti preko reke
Nonni. Zato je čisto jasno — menijo »Izvestije« —
da bo svet Društva narodov 16. t. m. zopet stal
pred istim problemom kakor ob svojem prvem se-
stanku in da se bo takisto brez rezultata razel
medtem ko bo japonska armada zasedla Mandžurijo
do reke Nonni.

„Poprava treh mostov“

Kar se tiče vlade v Tokiju, igra naprej svojo
jako premeteno dvojno vlogo. Medtem, ko zlasti
Anglijo in Ameriko zagotavlja, da bo evakuirala
Mandžurijo in da prav za prav počasi to še dela,
pa so japonske čete, 4. t. m. v resnici dospеле do
reke Nonni pod pretvezo, da popravijo mostove
preko reke, ki vodijo v Mongolijo. Te mostove so
razdrli kitajski vojaki in so Japonci pozvali ondi
nastanjenega kitajskega generala Ma, da naj jih
sam popravi. Ker tega kljub svoji obljubi ni storil,
jih je šel sedaj popraviti en japonski bataljon
pod deloma resnično pretvezo, da so ti mostovi
potrebni za vsakdanji promet. Toda ti mostovi so
obenem važne strategične točke napram Rusiji in
tvorijo tudi prehod v Mongolijo. Ti mostovi —
tako namreč trdijo v Tokiju — bodo popravljeni
v dveh tednih, nakar bodo japonski bataljoni
odšli. Vse kaže, da sta se Japonska in sovjetska
vlada v svojih zadnjih, nekoliko burnih razgovorih
domenili, da japonske čete ne bodo prekoračile
reke, zakaj japonska vlada odločno zagotavlja, da
Japonci ne bodo zasedli Ciciarkja na vzhodnokitaj-
ski progi, kakor je bilo prvotno nameravano, in
da bodo sploh strogo spoštovali rusko interesno
sfero v Mandžuriji.

V južni Mandžuriji sami so Japonci kitajsko
upravo popolnoma likvidirali. Prisilili so Kitajsko

..... milijard pa predlagajo Nemci, naj se kratkoročni
krediti izpremenijo v dolgoročne, ki bi se amorti-
zirali v roku 7 let.

Na podlagi baselskega dogovora zapadejo krat-
koročni krediti 1. februarja. Ako bi Nemčija do
tega dne ne dosegla odloga, bi bila gospodarska
katastrofa neizbežna. Ker je Francija malo pri-
zadeta zaradi teh »zmurznjenih« kreditov, bo v tem
vprašanju pustila pobudo drugim. Zadeva pa je
tudi zanje velikega pomena, ker izvaja mora krat-
koročnih kreditov na Nemce hud pritisk, da bi se
približali Franciji, kjer lahko dobijo nadomestilo
za te kredite

banko v Mukdenu, da jim izroča vse davčne in ca-
rinske dohodke v višini 4 milijonov dolarjev, ki
jih ta banka sprejema. V Mongoliji pa se Japonci
pripravljajo na to, da proglasijo neodvisno mon-
golsko kraljestvo, kateremu bi vladal potomec iz-
gubane kitajske cesarske rodbine. Ta čin naj bi se
izvršil v času, ko bo zboroval Svet Društva nar-
odov in bi se seveda od Japoncev predstavljal kot
izraz svobodne narodne volje v Mongoliji...

Anglija priznava in ne priznava..

Zadnji čas se je začelo nekoliko vznemirjati
tudi angleško javno mnenje, ki je dozdaj bilo ne-
kako indiferentno. »Times« poudarjajo, da so Ja-
ponci iz Mandžurije, ki so jo kitajske vlade samo
nesramno izemale, ustvarili pravi raj, v katerega
so investirali en milijon funtov. Iz Mandžurije do-
biva Japonska potrebne sirovine in rudnine za
svojo industrijo ter uvaža vanjo svojo manufak-
turo. Zato ne more tam trpeti kitajske konkurence,
ki skuša z zgraditvijo »nepotrebnih« železnic in
luk izriniti Japonsko. Te interese Velika Britanija
priznava kot vseskozi upravičene. Zato pa se an-
gleška javnost zelo čudi japonskemu tisku, ki
dolži Anglijo protijaponskih čustev, češ, da bi An-
gleži radi profitirali od bojkota japonske indu-
strije v Kitaju. To je popolnoma neosnovan očitok.
Anglija je interesirana edino le na tem, da se so-
glasni sklepi Sveta strogo spoštujejo. Zato bi ja-
panska vlada, ako ne bi do 16. t. m. evakuirala
onih čet, ki operirajo v svobodni Mandžuriji izven
pogodbene cone, spravila svoje prijateljice v naj-

mučnejši položaj, ker bi morala svoje tradicio-
nalno prijateljstvo do Japonske žrtvovati neob-
hodni obrambi principov Društva narodov.

Ker eni ta opomin smatrajo kot resno grož-
njo, drugi pa trdijo, da pomeni zgolj diplomatski
finto, zato je resnično stanje japonsko-kitajskega
spora v sedanjem momentu slej ko prej zavito v
popolno meglo.

Bitka med Japonci in Kitajci

London, 5. nov. tg. Iz Mukdena se poroča,
da je prišlo pri mostišču Nani v Mandžuriji do hu-
dih bojev med japonskimi in kitajskimi četami in
da so Kitajci imeli velike izgube. Japonci imajo
18 mrtvih in večje število ranjenecov. Japonski in-
ženjerji so že več dni popravljali most železnice
Taonan-Ciekar, ki so ga pred kratkim porušili
Kitajci. Japonske inženjerje je strazilo 500 japon-
skih vojakov, katere so nenadoma napadli Kitajci,
po številu 5000 mož. Japonci so se nahajali v zelo
težkem položaju in so bili primorani umakniti se
z mostišča. Iz Tokia je bil izdan komunike, ki trdi,
da je bil boj za to mostišče najhujši, odkar so iz-
bruhnili konflikti v Mandžuriji. Položaj se smatra
za skrajno resen in se bojijo nadaljnjih kompli-
kacij. V vojaških krogih se izjavlja, da ima gene-
ral Ma, ki je vodil napad na Japonce pri mosti-
šču, sovjetsko pomoč, ker bi se sicer ne upal na-
pasti Japoncev.

Kako Brüning motri položaj

„Treba je ustvariti atmosfero zaupanja“

Berlin, 5. nov. tg. Državni kancler dr. Brü-
ning je govoril danes v odboru centra o raznih
problemih, ki so na dnevnem redu. Dr. Brüning
je izjavil, da je cilj njegove politike, ustvariti za-
upno atmosfero za Nemčijo — ne samo v Nemčiji,
temveč na vsem svetu, da doseže znošno ureditev
reparacijskega in moratorijskega problema. Kate-
gorično je izjavil, da na noben način ne bo pustil,
da bi marka sledila angleškemu funtu. Samo na
ta način se more okrepiti zaupanje inozemstva.
Kot smernico za notranje nemške odredbe je po-
stavil dr. Brüning načelo, da morajo take odredbe
poživiti nemško gospodarstvo. Lastni stroški se
morajo znižati, da bodo cene postale konkurenčne.
To znižanje pa se ne sme doseči samo z zniževa-

njem mezd, ker bi enostransko znižanje mezd do-
vedlo samo do nove oslavitve kupne moči. Mora
se najti možnost, da se bodo posamezne poklice
skupine končno sporazumele. Glavna naloga be-
morala biti ta, da se svet vrne čim najprej k so-
lidnim poslovnim načelom in maksimum predvoj-
nega časa. Glede reparacijskega vprašanja je iz-
javil, da se mora pri sedanjih pogajanjih najti re-
šitev, ki bo nemškemu narodu in vsemu svetu vr-
nila zaupanje, obenem pa se bodo uredili kratko-
ročni krediti.

Berlin, 5. nov. AA. Nemška vlada je imela
sejo, na kateri je bilo prečitano poročilo g. Hösch-
a o njegovih razgovorih z gg. Lavalom in Briandom.

Francija bo vztrajala na Youngovem načrtu

Pariz, 5. nov. tg. Laval je danes poročal ne
samo predsedniku republike Doumerju, kabinetu
in interesiranim vladam, temveč tudi predsedniku
finančne komisije poslanske zbornice o svojem po-
tu v Ameriko. Veliki gospodarski in informacijski
listi izražajo bojazen, da ne bi strokovnjaki med-
narodne reparacijske banke v Baslu pri presoji o
plačilni zmožnosti Nemčije prišli do pesimističnih
zaključkov, radi česar se je bati, da ne bi nemški
upniki kratkoročnih kreditov izvajali na svoje vla-
de največji pritisk za to, da bi dobili prednost
pred reparacijami. »Populaire« trdi, da je Hoover
dal Lavalu popolno svobodo delovanja s pogojem,
da se reši kratkoročnih kreditov.

Pariz, 5. nov. AA. »Le Temps« komentira
razgovore med predsednikom francoske vlade La-

valom in nemškim veleposlanikom von Höschom
in prvi med drugim:

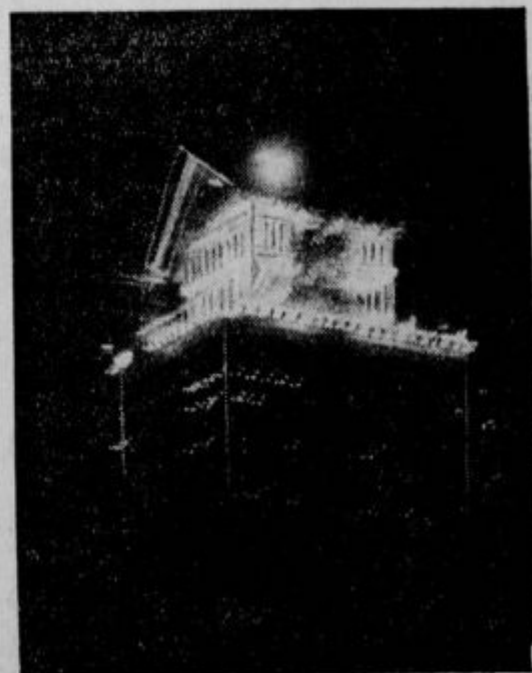
Francija ne bo žrtvovala Youngovega načrta
in svojih pravic do reparacij. Francija uvideva, da
je Nemčija v težkočah, zato pa mora biti rešitev
tega vprašanja iskrena in pravilna in v duhu
Youngovega načrta in v sporazumu z vsemi zain-
teresiranimi državami. Javno mnenje v Franciji
ne bi soglašalo s tem, da bi Francija žrtvovala
reparacijske interese trenutnim finančnim intere-
som Nemčije. Po mnenju nemških listov skuša
Nemčija združiti vprašanje reparacij z vprašanjem
obnovitve in konsolidacije kratkoročnih kreditov,
ki so trenutno blokirani v Nemčiji. Nemška teza,
da imajo privatni dolgovni prednost pred repa-
rijami, je nemogoča.

Administrator goriške nadškoliije

Milan, 5. nov. tg. Namesto odstopivšega go-
riškega nadškofa dr. Sedeja je papež postavil po-
sebnega apostolskega administratorja in poklical na
to kočljivo mesto ravnatelja italijanskega se-
minarja v Kopru msgr. Giovannija Sirotija.

Grozeča kriza nemške težke industrije

Berlin, 5. nov. Z. Veliko vznemirjenje je po-
vzročila v gospodarskih krogih kriza v največjem
podjetju Vereinigte Stahlwerke, na čelu katerega
stoji nemški industrijalec Thyssen. Delnice tega
koncerna so v zadnjih dveh letih padle na 10%
nominalne vrednosti, čeprav je investirano v pod-
jetje nad 400 milj. mark. Izgube v zadnjem po-
slovnem letu znašajo 150 milj. mark. Razen tega
je ogrožen tudi kapital koncerna v znesku 880
milj. mark. Z gotovostjo računajo, da bo glavni
ravnatelj tega koncerna prišel ob vse svoje pri-
vatno premoženje. Zaradi težkega stanja tega kon-
cerna bo težko prizadeta tovarna Alpine Montan-
werke ter veliko število drugih nemških industrij-
skih podjetij, ki se bore z velikimi težavami. Mno-
go je doprineslo h krizi, da je Sovjetska Rusija
stornirala radi padanja izvoza večino svojih naročil.



Snoči razsvetljeni ljubljanski nebotičnik.
(Glej poročilo na 3. strani.)

Dunajska vremenska napoved. Pričakovati je
precejšnje spremembe splošnega značaja vremena.
Na jugu in na zapadu se bo pooblačilo, morda bo
tudi nekoliko dežja.

Ban dravske banovine v Beli Krajini

G. ban obljublja državno pomoč krajem, ki so prizadeti radi suše in slabe letine

Po Dolenjskem

Ban dravske banovine dr. Drago Marušič je čeraj popoldne odpotoval na Dolenjsko. Ustavil se je najprej v Trebnjem, kjer se je ravno vršilo zborovanje županov in predstavnikov okoliških občin, ki so se posvetovali o elektrifikaciji. Zastopanih je bilo 16 občin. Bana je pozdravil najprej župan Zupancič, nato pa načelnik kmetijske zadruge Ceh. Trebnje je bilo okrašeno z zastavami. Na zborovanju je pozdravil bana notar Mastnjak. Nato je imel ban daljši govor na prisotne župane in predstavnike občin, ki so z vidnim zanimanjem sledili besedam bana o narodni slogi.

Nato je ban nadaljeval svojo pot v Novo mesto. Tudi Novo mesto je bilo okrašeno z zastavami. Pred poslopjem sreskega poglavarstva so bili zbrani predstavniki državnih oblastev ter številno občinstvo. Bana je najprej pozdravil župan v Novem mestu g. Viktor Rezek. Ban je imel na zbrane daljši govor, v katerem je dejal, da je smatral za svojo dolžnost, da obišče Novo mesto, posebno ker je del sreza zaradi suše in slabe letine precej trpel. Potrebno je, da se akcija za pomoč siromašnim krajem razširi tudi na ta del naše države. Nato je g. ban v sreskem načelniku sprejel predstavnike duhovščine pod vodstvom g. prošta Cerina. G. prošt je g. banu izjavil udanost in ljubezen duhovščine do kralja in domovine. Nato je sprejel ban župane iz okoliških občin, ki so mu predložili razne želje in zahteve.

Lep sprejem v Crnomlju

Danes dopoldne se je ban odpeljal v Crnomelj, kamor je dospel ob 10 dopoldne. Crnomelj je priredil banu prav iskren sprejem. Pred vhomom v Crnomlju je bil postavljen slavalok z napisom: »Dobrodošli gospod ban, pozdravljeni!« Na trgu pred sreskim načelnikom so bili zbrani predstavniki raznih društev, šolska mladina, sokoli, gasilci in številno občinstvo. Vsi prisotni so priredili banu prisrčne ovacije. Mestna godba je zaigrala državno himno. Kot prvi je pozdravil g. bana crnomeljski župan g. Müller v svojem imenu ter v imenu županov iz okolice. Ban je vidno ginjen nad prisrčnim sprejemom, ki mu ga je priredil Crnomelj, imel daljši govor, v katerem je dejal, da se zahvaljuje za tako lep in prisrčen sprejem. Ve, da ne velja toliko njegovi osebi, temveč v prvi vrsti Nj. Vel. kralju. Prišel je v Crnomelj radi tega, da izrazi skupno z ljudstvom zadovoljstvo, da sta sreza Metlika in Crnomelj zopet priključila dravski banovini. Potrebno pa je bilo, da je prišel v Belo Krajino tudi zaradi tega, ker je Beli Krajini zaradi suše in slabe letine treba na vsak način pomagati. Storiteli je treba vse, da se akcija za siromašne krajce v naši državi razširi tudi na ta dva sreza. Narod mora videti, da je Jugoslavija prava mati za ljudstvo, za katero skrbi kadar je v stiski. Združiti nas mora vse ljubezen do domovine in zavest, da smo navezani drug na drugega v preprčanosti, da je za naš narod življenje in obstoj zagotovljen v Jugoslaviji.

Viharno odobravanje je sledilo besedam gospoda bana. Bana je pozdravil nato načelnik Sokola Spiro Vranković. K g. banu je pristopila mala deklica Ljuba Ljencek, ki je s prigriznimi besedami izročila g. banu lep sopek. Izrazila je veselje mila-

dine, da je g. ban prišel v kraje, kjer živi reven narod, ki je za veren in vdan svojemu kralju in domovini. G. bana sta pozdravila še načelnika gasilcev iz Crnomlja in Vinice. Popoldne odpotuje odpotuje ban v Metliko.

Praznično razpoloženje v Metliki

Praznično se je oblekla Metlika, ko je prvič pozdravila slovenskega bana. Vse je bilo v zlatih, oblačila so bila okrašena. Ob 3 popoldne je priredil iz Crnomlja avtomobil. Zaigrala je godba. Zagrmeli so možnarji in pozdravili smo iz naših slovenskih sre g. bana. Najprej ga je pozdravila belo oblečena deklica s šopkom jesenskih rož in po stari navadi s soljo, kruhom in vinom iz naših gor. Nadalje ga je pozdravil g. Dako Makar, ki je med drugim posebno poudaril našo voljo in želje, da si ohranimo v Metliki glavarstvo, ki nam je pogoj lepe bodočnosti. G. banski svetnik Nemanj je poudaril posebno našo težavo in naše gospodarske potrebe. Nato je g. ban v svojem odgovoru izrekel najprej svoje prisrčne pozdrave našemu narodu, majhnemu po številu, toda velikemu po srečju. Pozdravil je Metliko kot najmlajše slovensko glavarstvo. Prišel je k nam, da skupno z nami manifestira združeno Slovenijo, katere smo mi sicer majhen družec, a njen integralni del. Prišel je k nam na naš klic: »Na pomoč, da zasliši naše želje, potrebe in prošnje. G. ban je zaključil svoj govor z vzklikom: »Zivela Jugoslavija, zivela Bela Krajina!« Nato se je vršila slovesna seja mestnega zastopstva. Potem je g. ban sprejel razne deputacije, si ogledal Zadržno vinski klet in se zvečer zopet odpeljal nazaj v Ljubljano.

Iz Metlike so bile odposlane sledeče

brzojavke:

Kabinetski pisarni Nj. Vel. kralja Aleksandra I., Beograd. — O priliki uradnega obiska bana dravske banovine g. dr. Draga Marušiča v mestu Metliki in srezu metliškem ponovno pošiljamo izraze neomajne zvestobe in vdanosti, pozdravljaje svojega kralja in najvišjega čuvarja edinstva naroda in neokrnjenosti domovine.

Dalje predsedniku vlade g. Živkoviču:

»O priliki uradnega obiska bana dravske banovine g. dr. Draga Marušiča v mestu Metliki in srezu metliškem ponovno zagotavljamo svojo vsestransko pomoč pri delu za graditev boljše bodočnosti naše edinstvene in neokrnjene domovine. — Podpis: župan Golja.«

Na županov predlog je bila podpisana tudi sledeča spomenica:

Za vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Karagorgjeviča, kralja Jugoslavije, ki je z zakonom z dne 3. oktobra 1929 dal kraljevini edinstveno ime Jugoslavija ter razdelil kraljevino na upravna področja v banovine, a z novo ustavo z dne 3. septembra priključil naše mesto in srez Metliko dravski banovini, za časa načelovanja kraljevske vlad g. Petra Živkoviča je danes 5. novembra 1931 obiskal naše starodavno mesto Metliko ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič, ki je z izrednim zanimanjem skrbel za našega mesta napredek in za potrebe naroda v srezu Metliki, smo o priliki njegovega prvega poseta kot bana sestavili in podpisali to spomenico.

Kumanudi napoveduje večjo samoupravo banovin

Beograd, 5. nov. 1. Minister za trgovino in industrijo Kumanudi je sredi nadaljeval svojo konferenco in vzel za predmet svojega predavanja vprašanje samouprave. Smatram za svojo dolžnost, je izjavil, da to vprašanje obravnavam, ker ne bo interesiralo samo Belgradjane, ampak državljane Jugoslavije vobče. Beseda samouprava za nas ni nič novega. Že več kot pol stoletja je poteklo, odkar je ena naših največjih strank, samouprava postavila med prvo in najvažnejšo načelno zahtevo svojega političnega programa. Da je to načelo o samoupravi bilo za njo res važno, dokazuje dejstvo samo, kar je celo svojemu strokovnemu organu dala naziv »Samouprava«. Nekdaj so ponekod v Evropi smatrali, da pomeni samouprava skrajno levitarstvo, toda temu ni tako. Mi v Srbiji smo imeli samoupravo že davno pred svetovno

vojno in imeli smo samoupravne organe tudi v sedanji državi v povojni dobi, in sicer v obliki nekdanjih oblastí. Minister dr. Kumanudi je v nadaljevanju govoril o pisoval, kako so delovali te samouprave, da so se preje v Srbiji poslovala najino in na splošno zadovoljstvo. Povojne oblasti so nekoliko zgrešile, ker so postale vse preveč birokratične ustanove. Kar se tiče sedanjih banovin, obstoja namen, opremiti jih z najsiro samoupravno oblastjo. Glede banskih svetov se je izjavil minister dr. Kumanudi, da se bodo spreminile v neke vrste lokalne parlamente. Za enkrat je vse to še v stadiju razvoja, toda prepričan je, da bo v teku desetih let Jugoslavija izgledala popolnoma drugače kakor danes, ker ji bo samoupravna razdelitev omogočila vsakovrstni napredek.

Pogajanja med Grčijo in Bolgarijo potekajo ugodno

Atene, 5. nov. 1. Inozemski časnikari so sli žane» vprašali zunanjega ministra Mihalokoplosa, kako potekajo pogajanja med Grčijo in Bolgarijo in kakšno stališče zavzema grška vlada k obisku bolgarskega ministrskega predsednika v Ankarli. Mihalokoplos je v svojem odgovoru izjavil, da je glede sporazuma med Grčijo in Bolgarijo upravičen optimizem, da pogajanja potekajo zadovoljivo

in da so neresnične vesti, ki so jih prinesli nekateri inozemski (italijanski) listi, češ da je sporazum nemogoč in da bo konflikt predložen mednarodnemu razsodišču v Haagu. Obe državi se bosta sporazumeli brez pomoči tretjega. Glede obiska Mušanova v Ankarli, je njegovo mnenje, da Grčijo prav nič ne sme vznemirjati. Grčija pozdravlja vsako zblizanje. Preprečevati sporazum med narodli, bi bila slaba politika.

Bolgarija se boji komunizma

Sofija, 5. nov. 1. Uradni »La Bulgarie« piše danes na uvodnem mestu o turško-madžarskem prijateljstvu ter ugotavlja z veseljem, da posega Turčija vedno bolj v politiko evropskega jugozapada in da hoče v tem svojem prizadevanju kolikor mogoče pomnožiti število svojih evropskih prijateljev. Njeni prijatelji so vsi trdne oporne točke za njeno politično ekspanzijo.

»Pladno« pa pristavlja k temu, da se čudi, kako more uradni list govoriti v tako prijaznem tonu o povratku Turčije v Evropo, kjer še niso izbrisani spomini na njeno ponašanje napram kristijanom. »Utro« se boji, da ne bi s Turčijo prišel na Balkan tudi komunizem pod okriljem Sovjetske Rusije, ki bo še posebej opogumljen zaradi prijaznega stališča, ki ga je zavzela vlada napram obnovi normalnih razmer med Bolgarijo in Rusijo.

Ford v krizi

Newyork, 5. nov. 1. Henry Ford je zaradi krize brezposelnosti odredil, da se na njegovih posetvih prekine vsako delo s stroji in zaposli edino delovne moči.

„Neodvisna Indija je popolnoma nemogoča“

London, 5. nov. Najvažnejši dogodek v britanskem empiru je revolucija v veliki državi Kašmir v Indiji, ki je neodvisna ter z Britanijo samo v pogodbeni zvezi. Ta revolucija pomeni namreč definitivni prelom med Indijci in Muslimani, radi česar bo nemogoče sporazum med tema dvema plemenoma in bo projekt federativne Indije padel v vodo.

Revolucijo so povzročile prostovoljske čete Muslimanov v Pandžaku. Tu so se namreč Muslimani organizirali, da osvobodijo svoje brate v državi Kašmir, kjer tamošnji indijski vladar, oziroma maharadža baje zelo zapostavlja in zatira muslimanski element. Kašmirski maharadža je namreč pristal indskega nacionalističnega kongresa in kot tak vodi veleindsko politiko. Muslimani v Pandžaku so sestavili prostovoljske čete, ki z vseh strani prodirajo v Kašmir in revoltirajo svoje kašmirske brate. Boji se vrše z vsem fanatizmom indskih plemen. Med muslimanskimi četami je veliko žensk; v Kašmirju samem pa se je pod vodstvom šajka Hissam Dina organizirala četa 10.000 oboroženih Muslimanov. Prišlo je do krvavih spopadov med policijo in vojniki maharadže in vstaji, v katerih se je izkazalo, da so maharadževe oborožene sile preslabe, da bi ustavile četanski vpad.

Zato je bil maharadža prisiljen, da naprosi indskega podkralja v Delhi, da mu pošlje na pomoč svoje vojaštvo. V svetu podkralja so 4. t. m. o tej prošnji debatirali in sklenili, da pomoč odpotujejo in sicer ne indskih ali muslimanskih vojakov, ampak škotski polk, ki se je takoj nato odpeljal proti kašmirski meji pri Kohali. Zdaj so angleške čete že v Kašmirju, katerega dozdaj še ni prekorčila noga angleškega vojaka. Naloga Angležev seveda ne bo hvaležna, ker jih bodo se-

veda napadali tako Indijci kakor Muslimani. Muslimanaka vsilajo vodi znani žef muslimanskega avtonomističnega pokreta v Indiji, Maulana Ali.

Dogodek je izredno važnosti za Indijo. Nek angleški politik je njega pomen označil z besedami, da so »tako Indijci kakor Muslimani s svojo nespravljalivostjo dokazali, da je neodvisna Indija popolnoma nemogoča. Naj Indijci z Muslimani vred še tako sovražijo Angleže, obema so Angleži krvavo potrebni, ker se med seboj še bolj sovražijo.«

Vstaja Muslimanov v Kašmirju je posledica nestrpnega obnašanja indskega kongresa in pa v hinavski fraze miroljubnosti zavite intolerance Gandhija pri konferenci okrogle mize v Londonu. Dočim namreč Gandhi trdi, da v Londonu ni mogoče priti do sporazuma zaradi angleške politike, je resnica ta, da bi bilo do sporazuma prišlo že davno, če bi bil Gandhi v zadevi muslimanske avtonomije popustil. Gandhi pa po instrukcijah kongresa slejkoprej odklanja upravičene zahteve Muslimanov.

Boje se, da ne bi dogodki v Kašmirju imeli za posledico splošnega pokolja po vsej Indiji, kjer bivajo Indijci in Muslimani skupaj. Zato je svet indskega podkralja sklenil, da takoj ukrene vse, kar bi bilo potrebno za preprečenje nemirov.

Gandi kraljev gost

London, 5. nov. 1. Konferenca za okroglo mizo se je odgodela do prihodnjega tedna. Macdonald namerava z vsem svojim osebnim vplivom pripraviti oba odbora o ustavi in o manjšinskih vprašanjih, da se sporazumeta. Danes so vsi udeleženci konference povabljeni k kralju in se z razdovednostjo pričakuje, ali bo prišel Gandi v indijski narodni noši.

Razočaranje nad Karolyijem

Madžarske ni mogoče več vladati z Bethlenovimi metodami

Budimpešta, 5. nov. 1. Včerajšnji ekspoze predsednika vlade grofa Karolyija je bil sprejet v političnem življenju z velikim razočaranjem in niti sama Bethlenova stranka ni mogla verjeti, da se bo grof Karolyi tako zelo zavzel za stari režim in Bethlenovo politiko ter da bo tako trdovratno branil Bethlena pred napadi opozicije. Nekateri mislijo, da se je vladna stranka že razdelila. Del stranke odobrava zadržanje grofa Karolyija, drugi del pa zahteva popolno prekinitev s preteklostjo. Listi prinašajo veliko število izjav znanih madžarskih politikov. Grof Palavicini je izjavil, da je škoda, ker Karolyi ni včeraj podal političnega programa vlade, ker je brez takega programa vsaka rešitev madžarske politike in gospodarske krize popolnoma nemogoča. Pavel Sandor, voditelj demokrov, smatra, da bi se grof Karolyi ne smel v toliko meri zavzemati za grofa Bethlena in identifikirati svoj režim s stari. V svojem govoru

sta bivši vladni predsednik Friedrich in Tibor Eckhard izjavila, da Madžarska danes pričakuje, da se država vodi drugače, nego se je vodila celih deset let.

Budimpešta, 5. nov. 1. Na današnji seji parlamenta so se burne scene, ki so se pričele včeraj, zopet nadaljevale. Opozicijski zastopniki so zahtevali, da se nemudoma ukine obsešno stanje. Predsednik vlade grof Karolyi je izjavil, da tega ne more storiti. Poslanec Mlašal je govoril o krizi madžarske živinoreje, ki je na robu propada, in je zahteval, da vlada ob priliki sklepanja trgovinskih pogodb malo bolj misli na to vevlačno vprašanje. Nato je govoril referent finančnega odbora Temesvary o poročilu odbora trinidesetih.

Budimpešta, 5. nov. 1. »Pesti Naplos« poroča, da je grof Karolyi po včerajšnji seji zelo potr in da se bavi z mislijo, da bi podal oslavo vsega kabineta.

Heimwehr ne misli na puč

Dunaj, 5. nov. 1. Z ozirom na vedno ponavljajoče se vesti, da je treba v Avstriji pričakovati nov heimwehrovski puč, se objavlja oficijozno, da je vlada odredila preiskavo, da se ugotovi, ali imajo heimwehrovci res namen, začeti nov puč. Morebiti je ravno ta preiskava povzročila, da so se razširile take govorice. Zagotavlja se, da ni prav nobenega povoda za tako bojazen, posebno, ker mora biti heimwehrovskim voditeljem jasno, da se bo vsak njegov poskus udeležil v kati. Tudi heimwehrovski voditelji sami odločno zanikajo, da bi imeli kak namen puča, ali da bi bil knez Starhemberg dal ali da bo dal povelje za tak puč. Vse te govorice so sprožili ljudje, ki so proti Heimwehru.

Se vendarle nekaj plete?

Pariz, 5. novembra. 1. »Populaire« objavlja baje iz najzanesljivejših strani, da se na Madžarskem pripravlja vojaška diktatura Gömbösa, v Avstriji pa nov fašistični heimwehrovski puč. Oboje se je odgodelo samo za par dni. Dalje se trdi, da se je vojni minister Gömbös sporazumel tudi s Hitlerjem. Istočasno nameravajo udariti tudi narodni socialisti v Nemčiji.

Fašistična milica identična z redno vojsko

Rim, 5. nov. 1. Poveljništvo fašistične milice je objavilo poročilo predsednika vlade, v katerem se članom fašistične milice obljublja, da bo popolnoma identična z redno vojsko. Do sedaj so člani fašistične milice imeli iste pravice kakor člani redne vojske. Plače so imeli prav tako velike kakor člani redne vojske, dodatki pa so bili celo večji. Zdaj bodo vsem članom fašistične milice računali čas v službi milice v državno službo in bodo v starosti imeli pokojnino kot člani redne vojske, ki so bili v stalni službi.

Portugalu zopet grozi prevrat

Lizbona, 5. nov. 1. Glasovi o prevratu se vedno bolj širijo. General Carmona je rekonstruiral svoj kabinet. Govori se, da je pripravljena garnizija vojaštva za služaj, da bi prišlo do državnega prevrata. Veliko število oseb, ki so delile revolucionarne letake, je bilo aretiranih.

Končni rezultat angleških volitev

London, 5. nov. 1. V spodnji zbornici — bo 615 sedežev sledeče razdeljenih: Za vlado 557 poslancev in sicer: konservativci 470, liberalci skupine Simonove 35, liberalci skupine Samuelove 33, Mac Donaldovih pristavev 13 in 6 nezavisnih. Proti vladi 58 poslancev in sicer: 52 delavske stranke, 4 liberalci Lloyd Georgea in 2 nezavisna. Vladna večina znaša 499. Neodvisna večina, ki jo imajo v parlamentu sami konservativci 323.

Pogajanja za novo rom. posojilo

Pariz, 5. nov. 1. Včeraj sta bila v Parizu romunski finančni minister Cesianu in bivši zunanji minister Duca, ki sta se sestala s francoskim finančnim ministrom Flandinom, in je verjetno, da so govorili o novem romunskem posojilu.

Plače znižujejo

Bukarešt, 5. nov. 1. Finančno ministrstvo je izdelalo nov sistem plač državnih uradnikov, s katerim se jim znižajo plače v precejšnji meri. Tudi občinski in pokrajinski uradnikom nameravajo znižati plače za 10—20 odstotkov.

Budimpešta, 5. nov. 1. Poslanska zbornica je danes odobrila že napovedano znižanje prejemkov poslancev za 15 odstotkov.

Ze udomačen izraz

Dunaj, 5. nov. 1. AA. Listi poročajo iz Linza, da je tamošnje okrogno sodišče obsodilo kneza Stahrenberga na 300 šillingov kazni in na 10 dni zapora, ker je razžalil voditelja Heimwehrovcev na Dolnjem Avstrijskem z besedo »svinjar«. Zagovornik je branil svojega klijenta s tem, da ta izraz ni žaljiv, češ da se je že udomačil v parlamentarnih in političnih borbah.

Nepričakovan hausse na čikaški borzi

Chicago, 5. novembra. 1. Na včerajšnji žitni borzi je nenkrat nastala ogromna hausse z vsemi pojavi, ki se običajno pojavljajo pri takih prilikah. Četrte ure pred zaključkom žitne borze se je pojavila cela vrsta nelimitiranih naročil, ki so razburila takoj vso borzo. V par minutah so cene visoko pošle in ob zaključku borze, ko se je dajal običajni znak, je bil hrup tako velik, da tega znaka nihče ni čul in je morala borzna uprava zaključek borze napovedati po posebnih slugah. Vzrok tega nenadnega pojava na borzi je najbrže nastop dveh največjih spekulantov Arthurja Cuttena in Jesseja Livermora. Pšenica za julij se je od 44 centov dvignila na 70.25 centa; Ameriško žito je s tem v ceni narastlo za 400 milijonov dolarjev. Pri pšenici bodo profitirali trgovci, pri koruzi pa farmerji.

Kongres slovanskih pravnikov

Beograd, 5. nov. 1. Za vseslovanski pokret pravnikov se bo vršil 1. 1932 v Bratislavi kongres in se že sedaj vršijo obširne predpriprave. V pripravljalnem odboru se nahaja tudi jugoslovanski zastopnik vseučiliški profesor v Beogradu dr. Dragutin Arangeljevič, ki mu je bilo dodeljeno podpredsedniško mesto. Udeležiti se lahko tega kongresa vsak slovanski pravnik, izvenemški ruske in ukrajinske. Vsak interesent naj plača članarino v znesku 100 Din. Pričakujejo, da bo vseslovanski pravniški kongres velik znanstven dogodek, ki bo imel svoj globok vpliv tudi na razvoj pravne teorije.

Militarizacija poljskih železnic

Varšava, 5. nov. 1. Sejmi je sprejel v tretjem čitanju nov zakon, s katerim je predsednik republike v primeru grozeče nevarnosti pooblaščen, da sme militarizirati poljske železnice, to je, da sme staviti železniške uradnike pod vojno disciplino. Železničarske strokovne organizacije ostro protestirajo, češ da je ta zakon naprten proti njihove-mu koalicijskemu pravu.



Marija Kastelic roj. Mihelčič

posesnica in gostilničarka v Predolah.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v soboto ob 10 dopoldne na župno pokopališče na Kopanju.

Predole, 5. novembra 1931.

ZALUJOČI OSTALI.